

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Med ett stänk av Melker och muminpappa

Österlund, Mia

Published in:
Hufvudstadsbladet

Published: 22/03/2023

Document Version
Accepted author manuscript

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:
Österlund, M. (2023). Med ett stänk av Melker och muminpappa: [Recension av Fredrik Sonck och Jenny Lucander Freja och huggormen]. *Hufvudstadsbladet*. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202401102131>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Med ett stänk av Melker och muminpappa

”MÖRDARE!” ropar jag till pappa.

Han ser förvånad ut. Sen säger han att det var trist att döda ormen.

”Varför gjorde du det då?!” säger jag och springer bort.

Den somriga skärgårdsidyllen fördunklas av en konflikt om vem som får leva, och vem inte. In på stugtomten slingrar sig en huggorm. Ettåringen Hugo noterar den först, men misstar den för en mask. Pappan i familjen ska fånga in ormen och flytta den till ett annat habitat. Han gör allt man ska: konsulterar en bok, förklarar pedagogiskt för sina barn, rustar sig med högskaftade gummistövlar, handskar och hink, täljer sig en klykpinne.

I **Fredrik Soncks** och **Jenny Lucanders** *Freja och huggormen* har jagberättaren Freja hunnit bli fyra år. I *Freja och kråkungen* (2020) tampades hon med att sluta med napp – eller ”tutt” som väl de flesta finlandssvenskar kallar tröstattrappen, ett ord som skulle ha gjort boken obegriplig för andra marknader. Den förra boken målade upp ett pastelligt sommarparadis fyllt av familjetid, där mammans stora gravidmage skvallrade om en stundande förändring i familjedynamiken. I den nya bilderboken har det nya syskonet fötts, men den sommarloja, tillåtande stuggemenskapen består.

Bilderboksbegravningar och barns omsorgsarbete

En tematik som tangeras är relationen mellan djur, natur och människa. En annan den träffsäkert fångade familjedynamiken som avspeglas i minspel och samspel mellan personerna. Freja tänker gott om ormen, döper den omedelbart till ”Ormis”. Pappans fångstförsök, komiskt skildrade i bild, leder ingen vart. Försedd med en åra sitter han på vakt och hugger ihjäl ormen. I det samma raseras Frejas tilltro till sin pappa. Mamman ordnar med begravning, ett återkommande bilderboksscenario som nådde sin höjdpunkt i Ulf Nilssons och Anna-Clara Tidholms Augustprisbelönade bilderbok *Adjö, Herr Muffin* (2002), som utkommer i jubileumsutgåva i år. Barns omsorgsarbete är allomfattande. Särskilt riktar det sig till de minsta djuren.

Bilderbokskonst när den är som bäst

Fredrik Sonck är en välkommen aktör inom bilderboksvärlden. Numera bosatt på Åland skulle det inte förvåna om han tillsammans med Jenny Lucander, som redan kammat hem Nordiska rådets barnlitteraturpris, nominerades för priset. Den bilderbokskonst med exakt välavvägd text, inkännande vardagsrealism och utsökt bildberättande de tillsammans skapar är värd erkännande. Lucander lämnar inget åt slumpen. Bokens taktila utformande med präglad titel och högklassig papperskvalitet ska ha en eloge. Bokföremålet känns lyxigt i handen.

Då Lucander avbildar solglitter på havsytan ger det en äkta förnimmelse av sommar. Hennes bildberättande är mångskiktat. Som när ormkroppen ligger avhuggen, havet blivit becksvart och en Tuonelas svan markerar övergången till döden, även för en ynka orm. Läsare ska inte låta sig luras av en skenbar enkelhet i berättelsen, för precis som i bilderna finns lager på lager av betydelser.

Tjehovskt står en håv lutad mot stugväggen i början av boken. Hade pappan använt den hade ormfångariet inte varit så mödosamt. Men ormen slinker ur hinken. I Soncks och Lucanders

sömlösa samarbete växer vardagsrealismen ut mot frågor om ideal (fånga ormen) och realiteter (ettåringen kan bli ormbiten!), om misstag, relationer, förluster och försoning.

Boken slutar mitt i fyraåringens insikt om en pappa som inte är ofelbar: *Min pappa tycker om mig./Jag tycker om honom./Jag tycker om en ormmördare*. Konflikthanteringen är klockren. I aftonrodnaden ror pappa och Freja ut på havet. I förgrunden syns ett nystan av huggormar bland stenbumlingarna. Säkert kommer fler Freja-böcker – hurra! – men att sprickorna i idyllen skulle vara större än så här är inte troligt. Arvet från medelklassigt idylliska mumindalar och saltkråkeöar står sig. För visst finns ett stänk av Melker och muminpappa också i det uppdaterade, kärleksfullt komiska pappaporträttet som tecknas här.